

Wykład Mądrość

Materiały:

- "Z dzieckiem w świat wartości", rozdział „Mądrość”, Irena Koźmińska, Elżbieta Olszewska
- Artykuł „Dylematy moralne”, opracowanie Krystyna Łuczak
- Michel Piquemal Bajki filozoficzne – „3 sita”

Wprowadzenie

Francuski filozof André Comte-Sponville powiedział:

„Szacunek jest początkiem cnót, a mądrość ich warunkiem”.

Mądrość to celowe przyczynianie się do dobra poprzez właściwe wybory.

Mądrość można też definiować na inne sposoby:

Mądrość to zdrowy rozsądek na usługach dobrej woli.

Mądrość to dobre wykorzystanie wiedzy.

Mądrość to sztuka rozwiązań typu wygrana-wygrana.

Zauważmy, że mądrość jest wieloaspektowa. Trudno byłoby ją zdefiniować, przytaczając wszystkie jej składowe, bo zawsze można coś przeoczyć. Dlatego warto poszukać ogólnego wyjaśnienia jej istoty, które obejmuje wszystkie te aspekty. Na tym zresztą polegają wszelkie definicje – oddają w skrócie istotę, sens definiowanego pojęcia.

Dobro ogólne

Mądrość, jako wartość moralna, skłania do szukania rozwiązań, które uwzględniają zarówno dobro jednej osoby lub grupy, jak i szeroko pojęte dobro powszechne.

Dobro powszechne to ogólny pożytek. Daje wszystkim możliwość bezpiecznego i nieskrępowanego realizowania się i rozwoju. Człowiek dobry jest życzliwy dla wszystkich, również dla osób i istot sobie nieznanych, nawet bez ich wiedzy.

Składowe mądrości:

- **Refleksja** – myślenie, analizowanie, wyciąganie wniosków, porównywanie, planowanie, przewidywanie;
- **Wiedza ogólna** – znajomość faktów, a także posiadanie usystematyzowanych

- informacji na temat zjawisk fizycznych oraz wydarzeń;
- **Wiedza psychologiczna** - umiejętność rozpoznawania własnych i cudzych emocji i motywacji, rozumienia i przewidywania zachowań ludzi;
 - **Doświadczenie** - wiedza zebrana osobiście poprzez przeżycie konkretnych sytuacji, z czego wynika umiejętność przewidywania i dokonywania wyborów;
 - **Wyobrażenia** - umiejętność przedstawienia sobie wyglądu i działania czegoś, czego jeszcze nie ma, umiejętność przewidywania odległych skutków oraz konsekwencji decyzji, działań i zjawisk.
 - **Sumienie** - wewnętrzny sędzia, który każe nam postępować sprawiedliwie.

Konflikt wartości

Każda wartość moralna, aby była prawdziwą wartością, a nie bezduszną regułą, która wbrew intencjom może przynieść szkodę i zło, powinna być sprawdzona w zwierciadle mądrości. Mądrość pozwala spojrzeć na każdą wartość przez pryzmat jej odległych skutków i ocenić, czy będą one dobre, czy złe. Czasem w imię dobra należy odstąpić od jakiejś wartości na rzecz innej.

Jeśli ktoś uważa prawdomówność za najważniejszą wartość i praktykuje ją bez względu na okoliczności, zapewne nie myśli o tym, czy w danej sytuacji przyniesie ona dobro, czy nie. Natomiast człowiek mądry zastanowi się, czy nie należy czasem odstąpić od bezwzględnego mówienia prawdy, jeśli to nie jest niezbędne, a może komuś sprawić przykrość lub nawet narazić na utratę mienia, zdrowia lub życia. (Przykłady znajdują się w ćwiczeniach).

Czasem w konkretnej sytuacji określone wartości moralne wzajemnie się wykluczają - występuje **konflikt wartości**. Mądrość pozwala wówczas rozstrzygnąć, którą wartość potraktować jako **nadrzędną zasadę ogólnego dobra**. Mówiąc inaczej - mądrość pomaga rozwiązać **dylemat moralny**.

O tym, którą wartość uznamy za najważniejszą, decyduje nasza wiedza, doświadczenie i sumienie. Żadna wartość moralna nie może obejść się bez mądrości. Mądrość jest filtrem wobec bezwzględnego/bezdusznego stosowania zasad i wartości bez oglądania się na ich skutki. Z drugiej strony stosowanie wartości moralnych pomaga w dokonywaniu mądrych, służących dobru wyborów - służy mądrości.

Umiejętność właściwego ustalania priorytetów

W życiu jest stosowny czas na różne dobre działania (nauka, praca, założenie rodziny, posiadanie dziecka), zaś w innym okresie życia - za późno, za wcześnie - stają się one trudne, komplikują życie lub nawet mu zagrażają.

Przejawem zarówno szacunku do siebie, jak i mądrości, jest właściwe zarządzanie własnym czasem i dokonywanie właściwych wyborów. Często najpierw zajmujemy się sprawami przyjemnymi, a na obowiązki pozostaje mało czasu i energii. W efekcie cierpi na tym nasz rozwój osobisty i relacje z ludźmi.

Kwestionowanie i poszukiwanie lepszych rozwiązań

(materiał znajduje się w ćwiczeniach)

